

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Wereld

Opgave 1 – Burkina Faso, Frankrijk en Vietnam

1 maximumscore 2

Juiste voorbeelden zijn:

- Vietnam exporteert tegenwoordig meer bewerkte producten (zoals elektronica, textiel en schoenen) / industrieproducten (dan Burkina Faso dat voornamelijk grondstoffen exporteert).
- Vietnam is voor de export (in tegenstelling tot Burkina Faso) minder afhankelijk van één land (geworden).

per juist voorbeeld 1

2 maximumscore 2

Een juiste redenering is:

- In Burkina Faso zijn (in tegenstelling tot in Vietnam) meerdere etnische groepen / worden (in tegenstelling tot in Vietnam) veel verschillende talen gesproken 1
- zodat in Burkina Faso het Frans als verbindende taal moest gaan dienen (terwijl dat in Vietnam niet nodig was) 1

3 maximumscore 2

	cirkeldiagram	leeftijdsdiagram
Burkina Faso	2	5
Frankrijk	3	4
Vietnam	1	6

indien drie cirkeldiagrammen juist 1

indien minder dan drie cirkeldiagrammen juist 0

indien drie leeftijdsdiagrammen juist 1

indien minder dan drie leeftijdsdiagrammen juist 0

4 maximumscore 2

Juiste oorzaken zijn:

- Burkina Faso heeft (in tegenstelling tot Vietnam) geen directe toegang tot zee / ligt land-locked.
- Burkina Faso ligt (in tegenstelling tot Vietnam) in een perifeer gebied / niet in een regio met een hoge welvaart.

per juiste oorzaak 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 2 – Globalisering in de bosbouw

5 maximumscore 2

- De (semi)aride zone: het is daar te droog voor de groei van bomen 1
- De polaire zone: het is daar te koud / te droog voor de groei van bomen 1

Opmerking

Alleen als de combinatie van landschapszone en daarbij behorende oorzaak juist is, 1 scorepunt toekennen.

6 maximumscore 2

- Uit het antwoord moet blijken dat de oppervlakte van het bosgebied in centrumlanden over het algemeen weinig verandert (of toeneemt) / dat de oppervlakte van het bosgebied vooral in perifere landen afneemt 1
- Uit het antwoord moet blijken dat uit de kaart niet op te maken is dat centrumlanden verantwoordelijk zijn voor de boskap in perifere landen 1

7 maximumscore 1

Brazilië

8 maximumscore 3

- Juiste redenen vanuit de economische dimensie zijn: 1
 - In arme Afrikaanse landen zijn inwoners voor hun brandstof / energie afhankelijk van hout.
 - Met de verkoop van hout wordt geld verdiend.
- Een juiste reden vanuit de politieke dimensie is:
In een deel van de Afrikaanse landen heeft het tegengaan van / de controle op (illegaal) kappen van bos weinig prioriteit 1
- Een juiste reden vanuit de sociaal-culturele dimensie is:
Veel landen in Afrika hebben een sterke bevolkingsgroei (waardoor de vraag naar (landbouw)grond groot is) 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aarde

Opgave 3 – Goudkoorts in California

- 9 maximumscore 2**
- de Pacifische plaat en de Noord-Amerikaanse plaat 1
 - transforme plaatgrens / langs elkaar schuivende platen 1
- 10 maximumscore 3**
- De beschrijving moet deze drie opeenvolgende stappen bevatten:
- Door gebergtevorming / opheffing / plooiing (van de Sierra Nevada) zijn goudaders uit de diepe ondergrond omhoog geduwd 1
 - Door exogene krachten / verwerking en/of erosie worden (de bovenliggende gesteenten en) deze goudaders afgebroken tot gouddeeltjes 1
 - Door rivieren worden deze gouddeeltjes richting Coloma getransporteerd / bij Coloma neergelegd 1
- 11 maximumscore 1**
- glaciale erosie / erosie door gletsjers
- 12 maximumscore 2**
- Het gebied ten westen van de Sierra Nevada heeft een maritiem klimaat / Cs-klimaat **en** het gebied ten oosten van de Sierra Nevada heeft een droog klimaat / woestijnklimaat / BW-klimaat 1
 - Uit het antwoord moet blijken dat het gebied ten westen van de Sierra Nevada onder invloed staat van de matigende invloed van zee / het gebied ten oosten van de Sierra Nevada aan de lijzijde / regenschaduw van het gebergte ligt 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 4 – De langste zeilwedstrijd ter wereld

13 maximumscore 2

- stelling 1 - juist
- stelling 2 - juist
- stelling 3 - onjuist

indien drie antwoorden juist	2
indien twee antwoorden juist	1
indien minder dan twee antwoorden juist	0

14 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat de zeilers op de route langs de kust van Zuid-Amerika met de (naar het zuiden gerichte) winden en/of zeestromen mee zeilen / op de route langs de zuidwestkust van Afrika tegen de (naar het noorden gerichte) winden en/of zeestromen in zeilen.

15 maximumscore 2

- Graniet behoort tot de stollingsgesteenten 1
- Zandsteen behoort tot de sedimentgesteenten 1

16 maximumscore 2

- Alicante c
- Hongkong b
- Auckland a
- Göteborg d

indien vier antwoorden juist	2
indien drie of twee antwoorden juist	1
indien minder dan twee antwoorden juist	0

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Ontwikkelingsland – Brazilië

Opgave 5 – Soja en vlees uit Brazilië

- 17 maximumscore 2**
- mentaal beeld / stereotype 1
 - grootgrondbezitters / corrupte politici / grote houthandelaren 1
- 18 maximumscore 2**
- Juiste oorzaken zijn:
- Sojabonen worden in Mato Grosso zelf verbouwd (zodat de transportkosten laag zijn).
 - Sojabonen worden in Mato Grosso (zeer) grootschalig geteeld.
 - Boeren in Mato Grosso zijn (veelal) gespecialiseerd / eenzijdig ingesteld op sojabonenteelt.
- per juiste oorzaak 1
- 19 maximumscore 3**
- De toename van de mondiale welvaart / wereldbevolking (leidt tot een toename van de vleesconsumptie) 1
- Uit de redenering moet blijken dat
- voor de productie van vlees en/of soja veel ruimte nodig is / tropisch regenwoud gekapt wordt 1
 - zodat het leefgebied van veel soorten planten en dieren kleiner wordt / waarvoor eentonige plantagelandbouw terugkomt (en de biodiversiteit afneemt) 1
- 20 maximumscore 2**
- Juiste redenen zijn:
- De huidige bureaucratie / corruptie in Brazilië vormt een belemmering.
 - De Braziliaanse overheid heeft (relatief) weinig (financiële) middelen om controle uit te oefenen.
 - Brazilië is een groot / uitgestrekt / omvangrijk land (waardoor controle / handhaving moeilijk te realiseren is).
- per juiste reden 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 6 – Het stroomgebied van de Amazone

21 maximumscore 2

- In het stroomgebied van de Amazone valt (het hele jaar door) veel neerslag 1
- Het stroomgebied van de Amazone is (zeer) groot 1

22 maximumscore 1

west

23 maximumscore 2

Uit de uitleg moet blijken dat

- (de bovenloop van) het stroomgebied van de Rio Negro in de periode juni-augustus onder invloed staat van de ITCZ / het tropische lagedrukgebied (oorzaak) 1
- waardoor in deze periode veel neerslag valt / meer neerslag valt dan in de rest van het jaar (en de Rio Negro dus dan het meeste water afvoert) (gevolg) 1

24 maximumscore 2

d - a - b - c

Opmerking

Als door het weglaten van één foutief geplaatste letter een verder complete en foutloze reeks ontstaat, 1 scorepunt toekennen.

25 maximumscore 2

Juiste fysisch-geografische oorzaken zijn:

- De Amazone heeft een te groot debiet om stuwdammen in aan te leggen.
- De Amazone is te breed om stuwdammen in te bouwen.
- De (benedenloop van de) Amazone heeft te weinig hoogteverschil.

per juiste oorzaak 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Leefomgeving

Opgave 7 – De Noord/Zuidlijn

26 maximumscore 2

Juiste oorzaken zijn:

- Reizigers hoeven tussen Amsterdam-Noord en de rest van Amsterdam niet meer met de pont over het IJ / niet meer te wisselen van vervoermiddel.
- Het aantal reiskilometers tussen Amsterdam-Noord en de rest van Amsterdam is verlaagd (ten opzichte van de oorspronkelijke metrolijnen / spoorlijnen / buslijnen).
- De Noord/Zuidlijn heeft minder tussenliggende stations (dan de andere metrolijnen / spoorlijnen / buslijnen).

per juiste oorzaak

1

27 maximumscore 2

• Juiste argumenten voor de stelling zijn:

1

- De Noord/Zuidlijn trekt (door de verbeterde bereikbaarheid) voorzieningen aan waar bewoners van kunnen profiteren.
- De Noord/Zuidlijn kan zorgen voor een afname van het aantal voertuigen / auto's (waardoor vervuiling vermindert).
- De aanleg van de Noord/Zuidlijn heeft een positief effect op de woningwaarde van huizen in de buurt van de metrolijn.

• Juiste argumenten tegen de stelling zijn:

1

- Door de Noord/Zuidlijn is het centrum van Amsterdam beter bereikbaar voor meer mensen (waardoor de drukte toeneemt).
- Tijdens de aanleg van de Noord/Zuidlijn zijn verzakkingen van de bodem opgetreden (wat de woningwaarde / gevoel van veiligheid niet ten goede komt).

28 maximumscore 2

• Uit het antwoord moet blijken dat door de toegenomen bereikbaarheid de wijk aantrekkelijker wordt voor mensen met hogere inkomens / ondernemers (voor wie de binnenstad te duur is)

1

• Uit het antwoord moet blijken dat de huren kunnen stijgen / goedkopere woningen (op termijn) kunnen verdwijnen / goedkopere woningen worden opgekocht door investeerders

1

Vraag	Antwoord	Scores
29	maximumscore 3	
	<ul style="list-style-type: none"> • station Amsterdam-Zuid • Juiste redenen zijn: <ul style="list-style-type: none"> – Station Amsterdam-Zuid is de hub / het overstappunt voor mensen die (vanuit Schiphol) het centrum van Amsterdam in- en uitgaan. – Het gebied rondom station Amsterdam-Zuid (de Amsterdamse Zuidas) biedt veel werkgelegenheid / heeft een sterk economisch klimaat. 	<p style="text-align: right;">1</p> <p style="text-align: right;">2</p>

Opmerking

Aan een juiste reden 1 scorepunt toekennen.

Opgave 8 – Ruimte voor de Rivier

30	maximumscore 2	
	Uit de uitleg moet blijken dat	
	<ul style="list-style-type: none"> • in het stroomgebied van de grote rivieren de afgelopen eeuw verstening / verstedelijking / ontginning van veen / ontbossing heeft plaatsgevonden (oorzaak) • waardoor minder water wordt opgeslagen in de bodem / water direct in de rivier komt / water sneller afstroomt naar de rivier / de vertragingstijd is afgenomen (gevolg) 	<p style="text-align: right;">1</p> <p style="text-align: right;">1</p>
31	maximumscore 1	
	Uit het antwoord moet blijken dat het verzwaren van dijken in binnendijks gebied (in tegenstelling tot het verzwaren van de dijken in de uiterwaarden) niet ten koste gaat van de ruimte voor water / goede afvoer van water.	
32	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Uit het antwoord moet blijken dat door de aanleg van kribben de stroomgeul op diepte blijft / de rivier zich niet verlegt / erosie van de buitenoever wordt tegengegaan / de rivier bevaarbaar blijft • Uit het antwoord moet blijken dat door het verlagen van kribben het water bij hoogwatergolven / piekafvoeren beter kan doorstromen 	<p style="text-align: right;">1</p> <p style="text-align: right;">1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
33	maximumscore 2	
	• Boeren geven vaak de voorkeur aan dijkverzwaring, omdat hun landgebruik in de uiterwaarden dan hetzelfde kan blijven / omdat hun landbouwgronden in de uiterwaarden dan niet vaker onder water komen te staan / niet natter worden / niet (een deel van) hun vruchtbare bodem kwijtraken (wat bij uiterwaardvergraving wel het geval is)	1
	• Verenigingen als Natuurmonumenten geven vaak de voorkeur aan uiterwaardvergraving, omdat dat gecombineerd kan worden met nieuw aan te leggen natuur / omdat dijkverzwaringen niet bijdragen aan hogere natuurwaarden	1

Bronvermeldingen

Opgave 1

- bron 1 vrij naar: Mark Breuser en Caroline Grumiau, Landenreeks: Burkina Faso, 2002
Herbert Paulzen, Landenreeks: Vietnam, 2002
- bron 2 vrij naar: CIA FactBook, De Grote Bosatlas 55e druk, <http://www.worldstopexports.com>
- bron 3 <https://www.populationpyramid.net>

Opgave 2

- bron 4 Cito
- bron 5 <https://www.dw.com>

Opgave 3

- bron 6 California and the Wonderful Gold Regions. Boston: J.B. Hall. ca.1849
- bron 7 https://nl.wikipedia.org/wiki/Californische_goldrush
- bron 8 [https://www.shutterstock.com/ID 214025077/Pung](https://www.shutterstock.com/ID_214025077/Pung)

Opgave 4

- bron 9 vrij naar <https://volvoceanracedenhaag.nl>
- bron 10 <https://www.volvoceanrace.com>
- bron 11 <http://www.velablog.it>
- bron 12 <http://www.klimadiagramme.de>

Opgave 5

- bron 13 vrij naar <https://economie.rabobank.com> en <http://www.boerenbusiness.nl>
- bron 14 <https://pork.ahdb.org.uk>
- bron 15 [https://www.shutterstock.com/ID 1138596860/Fr. Ago](https://www.shutterstock.com/ID_1138596860/Fr_Ago)

Opgave 6

- bron 16 vrij naar <http://www.rondreis.nl>
- bron 17 <http://www.esa.int/spaceinimages>
- bron 18 <http://www.economist.com>

Opgave 7

- bron 19 <https://www.flickr.com/photos/noordzuidlijn> (ontwerp van de kaart is van Eric Hammink)
- bron 20 <https://www.viamichelin.nl>
- bron 21 Aerophoto-Schiphol, ID 302200, 17 juli 2016